

Entrevista amb Evelyne Chenelière

«No sé si els continguts guien la forma o a l'inrevés. Probablement les dues coses alhora»

Mercè Sarrias

Évelyne de la Chenelière, actriu i autora dramàtica, es va donar a conèixer internacionalment amb *Des fraises en janvier* (Maduixes al gener), una comèdia agredolça presentada al Festival d'Edimburg de 2006 que va guanyar el premi al millor text original de l'Acadèmia Quebequesa del Teatre. Però és en l'àmbit del Nouveau Théâtre Expérimental on ha escrit la majoria dels seus textos dramàtics i on se sent més còmoda. Creat, entre altres personalitats, per Jean-Pierre Ronfard, director desaparegut recentment, el Nouveau Théâtre Expérimental ha estat clau en la renovació del panorama teatral del Quebec. Amb el qüestionament i l'obertura cap a nous

horitzons del llenguatge teatral com a fita, aquesta companyia ha propiciat sempre l'elaboració de textos o el treball sobre textos clàssics a partir de la participació de tots els «actors» (direcció, intèrprets, autors, escenògrafs, etc.) al llarg de tot el procés de creació d'un espectacle. El joc i l'experimentació són la base d'un recorregut que sovint s'allarga fins més enllà de l'estrena de l'obra davant d'un públic.

Durant aquests darrers anys, Évelyne ha estrenat en el marc del Nouveau Théâtre Expérimental diverses peces, entre les quals ella mateixa destaca *Bashir Lazhar*, —el monòleg sobre immigració,

tolerància i educació que durant el 2009 es va presentar com a lectura dramatitzada i l'octubre de 2010 es va estrenar a la Sala Beckett, amb direcció de Magda Puyo—, i *Désordre public*, una faula fantàsica sobre els límits de la compassió en la convivència en parella. Les dues han estat dirigides per Daniel Brière, un dels codirectors artístics de la companyia i també parella d'Évelyne en la vida real.

És, però, Alice Ronfard, directora d'àmplia trajectòria especialment interessada a treballar amb l'univers femení, qui ha dirigit les seves últimes peces, escrites per encàrrec de dos teatres de Mont-real: un sistema habitual al Quebec, on l'obra dels autors autòctons és altament apreciada. A la primera, *Les pieds des anges* (Els peus dels àngels), Évelyne ens parla de la crisi d'una dona fortament marcada pel suïcidi del seu germà i per la seva incapacitat de comunicar-se amb els altres i expressar els seus sentiments. L'altra, un encàrrec del Théâtre du Nouveau Monde, un dels més prestigiosos de Mont-real, és *L'imposture* (La impostura), un text sobre la creació i la vida estrenat el novembre de l'any passat.

Podries explicar-me els principis que guien la producció del Théâtre du Nouveau Monde sota la direcció de Jean-Pierre Ronfard?

Jean-Pierre Ronfard considerava l'ofici d'actor com un treball a la vegada físic, emocional i intel·lectual. S'oposava ferotgement al culte a l'instint que a vegades fa que al Quebec es menyspreïn les actituds intel·lectuals. Així mateix, encoratjava els actors a posicionar-se sobre el teatre i a nodrir una reflexió sobre la seva pràctica. D'aquesta manera, aconseguia que la participació en el joc interpretatiu fos responsabilitat de l'actor, però bé que fos dirigit, i també posava l'accent en el treball amb la paraula, per damunt del lluïment interpretatiu. Gràcies a aquest esperit, present durant tot el procés d'assajos, els actors sempre mantenien l'aventura col·lectiva (en el sentit d'una presa de paraula col·lectiva.)

Podries parlar-me una mica sobre Henry & Margaux i Nicht retour, mademoiselle? Què en penses, d'aquests espectacles?

Són el resultat d'un procés prou íntim amb Daniel Brière. El primer

abordava el concepte de parella, i el segon el de família i fills. Es pot dir que les dues peces representen un cicle «d'autoficció». Ens ho vam passar molt bé fent-los.

A *Le Plan américain* (*El pla americà*) us submergiu en el concepte de família en el món fortament individualista d'avui. A la peça, també escrita conjuntament amb Daniel Brière, hi participàveu com a actors amb dos dels vostres fills.

La peça estava concebuda de manera que les funcions de nit entre setmana les podíem fer Daniel i jo, i els caps de setmana, quan els nens no anaven al col·legi, fèiem la versió amb quatre actors. Jo crec que molta gent ens anava a veure més pel *morbo* de veure'ns a tots en escena que per l'obra en si. Va ser molt divertit.

Com va ser el procés d'escriptura?

Vam redactar unes regles de creació per provocar-nos a nosaltres mateixos, i també a partir d'una veritable reflexió sobre els corrents actuals del teatre contemporani. Així, amb humor, vam voler oferir una visió crítica de la nostra pràctica. Les regles eren aquestes:

1. Renunciar una vegada per totes a explicar una història.

2. No cedir davant la pressió del teatre anomenat *contemporani*, que es limita a girar entorn de tòpics sobre el sexe, la violència i la societat de consum.

3. No cedir a cap forma d'estat depressiu o melancòlic ni a l'elogi d'aquest estat, per no caure en la vanitat d'estimar la pròpia tristor.

4. Per compensar, oposar-se ferotgement al culte a la felicitat.

5. Evitar com sigui la temptació d'introduir elements coreogràfics, que sovint vampiritzen el teatre dit contemporani i el collen a la seva incapacitat d'esdevenir modern per ell mateix.

6. No glorificar mai els individualismes o la subjectivitat, que condueixen a democratitzar l'excepcionalitat i a transfigurar la banalitat: rebutjar participar en aquesta mentida col·lectiva.

7. Menysprear totes les nostres obres precedents, sense excepció.

Les teves dues últimes obres són per encàrrec. Quins avantatges i desavantatges té escriure per encàrrec?

El principal avantatge és que tens la certesa que l'obra es muntarà. És un luxe escriure-la, perquè té el vistiplau per avançar de la gent que pot posar-la en escena. Al mateix temps, el fet de tenir una data d'entrega suposa una pressió que pot perjudicar-ne l'escriptura. Després de dues experiències amb encàrrecs, crec que he aconseguit portar a terme els dos projectes amb èxit, però ara sento la necessitat de baixar el meu ritme d'escriptura.

Les teves obres són formalment molt diferents les unes de les altres. Penses que cada història té una «forma» de ser explicada?

Crec que la recerca formal forma part del meu treball com a autora, em permet abordar la realitat des de molts angles diferents, que és el que caracteritza l'escriptura. No sé si els continguts guien la forma o a l'inrevés. Probablement les dues coses alhora.

Com a espectadora, què és el que t'avorreix més al teatre?

En el teatre, la imperfecció mai em

fa enfadar, però quan s'assembla a la televisió, quan l'escriptura només és una còpia del que veiem a la pantalla, m'emprenyo molt.

Podries afegir dues línies més a una obra que comença: «En un dia de pluja, una dona corre per un carrer desert...»?

Va en camisa de dormir i crida desesperadament: Louis! Té una gàbia d'ocells a la mà.

Quin seria el final?

Desenes d'ocells viatgers creuen el teatre. La dona mira els ocells, impotent, deixa la gàbia a terra. Fosc.

Quin és el teu somni?

M'agradaria tornar a començar a escriure sense que ningú em conegués, sense que ningú hagués designat, comparat, classificat, lloat o criticat la meua manera d'escriure. Així, el meu treball seria rebut sense expectatives, sense ser prejutjat, només pel que diu.

Quin és el teu proper projecte?

Provo d'escriure una novel·la.

*Mercè Sarrias
és autora teatral i guionista.*